

महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित
ग्राहक तक्रार निवारण मंच
कोल्हापूर परिमंडळ, कोल्हापूर

सं.क्र.काअ/ग्रातनिमं/कोप/केस क्र. ०७/२०१६-१७/१०२

दिनांक: ०५-०८-२०१६

आदेश

आदेश केस क्र. ०७/२०१६-२०१७

श्री. सुरेश शिवराम सावंत
पो. आंबा, ता. शाहूवाडी,
जिल्हा. कोल्हापूर.

विरुध्द

- १) कार्यकारी अभियंता (का) तथा नोडल ऑफीसर,
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित,
मंडल कार्यालय, कोल्हापूर
- २) कार्यकारी अभियंता
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित,
ग्रामीण विभाग-१, कोल्हापूर
- ३) उपकार्यकारी अभियंता
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित,
उपविभाग शाहूवाडी

तक्रार
अर्जदार
(ग्राहक)

विरुध्द

पक्षकार
(वि.प.)

कोरम:-

१. श्री वि. श. गुळवणी, अध्यक्ष
२. श्री. प्र. वि.खपली, सदस्य सचिव,
३. श्री. पी. एस. बुरांडे, ग्राहक सदस्य,

महाराष्ट्र राज्य विद्युत नियामक आयोग
(ग्राहक तक्रार निवारण मंच व विद्युत लोकपाल)
विनियम २००६ मधील ८.२ चे तरतुदीनुसार

न्याय निर्णय

मी वि.श. गुळवणी, अध्यक्ष ग्राहक तक्रार निवारण मंच, कोल्हापूर परिमंडळ खालील प्रमाणे न्याय निर्णय देत आहे.

१) तक्रारदार श्री सुरेश शिवराम सावंत धंदा - नोकरी , रा. आंबा, ता. शाहूवाडी जि. कोल्हापूर हे सिंगल फेज घरगुती विद्युत पुरवठा ग्राहक क्रमांक २६०१९०००२९४४ चे ग्राहक असून सदरचा विद्युत पुरवठा ज्या घरासाठी देण्यात आलेला आहे ते घर त्यांची पत्नी सुविधा यांचे नावे दाखल आहे. महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने म्हणजे महाराष्ट्र शासनाने सदर तक्रारदारास "पर्यटकांसाठी निवास व न्याहारी" योजनेमध्ये समाविष्ट करून तसा दाखला दिनांक १३-११-२०१३ ते १२-११-२०१८ या कालावधीसाठी दिला आहे. तक्रारदारांच्या वरील घरात पर्यटकांसाठी निवास व न्याहारी हा व्यवसाय केला जातो व अशा व्यवसायासाठी घरगुती दराने विजेची आकारणी करावी.(वाणिज्य दराने आकारणी करू नये) असे शासनाचे निर्देश आहेत. असे असूनही दि. २१-१०-२०१५ रोजी वितरण कंपनीने विद्युत कायदा कलम १२६ प्रमाणे बेकायदेशीर व नियमबाह्य कारवाई केली आहे. तक्रारदारांच्या याबाबतच्या तक्रारी पुढील परिच्छेद क्र.२ मध्ये नमूद केल्या आहेत.

२) पर्यटन विकास महामंडळाने दिलेले दाखले वितरण कंपनीस तक्रारदारानी दिले असून त्यानुसार ऑक्टोबर - नोव्हेंबर २०१५ पर्यंत वितरण कंपनीने घरगुती दरानेच वीजेची बिले दिलेली आहेत. व्यापारी दर लावलेला नव्हता. तथापि वितरण कंपनीने बेकायदेशीर व नियमबाह्यरित्या कारवाई करून रु. १२,७९०/- वसूल केले आहेत व सदर रक्कम तक्रारदारानी अंडर प्रोटेस्ट दिनांक १०-१२-२०१५ रोजी भरली आहे. तक्रारदार यांनी विजेची चोरी केली नाही अगर विजेचा अनधिकृत वापर कधीही केला नाही. वितरण कंपनीने विद्युत कायदा कलम १२६ आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (विद्युत पुरवठा संहिता आणि पुरवठ्याच्या इतर अटी) विनियम २००५ चा परिच्छेद २४ मधील तरतूदींच्या ऊघडपणे भंग केला आहे. तक्रारदार हे महाराष्ट्र शासनाच्या ऊपरोक्त योजनेचे लाभार्थी असल्यामुळे कलम १२६ या प्रकरणात लागू होत नाही.

यापूर्वी दि. २९-०३-२०१६ रोजी या मंचाने अधिकारक्षेत्र नसल्याचे कारणास्तव प्रस्तुत गा-हाणे तक्रारदार यांना परत करणेचा, त्यांचे म्हणणे ऐकून न घेता, केलेला निर्णय चुकीचा व रद्दबातल आहे.

तक्रारदारांच्या अर्जामध्ये सविस्तर नमूद केलेल्या कारणास्तव त्यांनी अशी विनंती मंचाकडे केली आहे की, प्रस्तुत प्रकरणात विद्युत कायदा कलम १२६ लागू होत नसलेचे ठरवणेत येऊन तक्रारदार यांना न्याहारी व निवास यासाठी दि. १२-११-२०१८ पर्यंतचा दाखला मिळाल्याचे विचारात घेऊन विजेची आकारणी पूर्वी प्रमाणे घरगुती दराने करणेत यावी आणि वितरण कंपनीने वसूल केलेला दंडाची रक्कम व्याजासह परत करून व्यापारी दराने केलेली जादा विज बिलांची आकारणी पुढील वीज देयकातून समायोजित करणेचा आदेश व्हावा.

३) वि.प. - वितरण कंपनीतर्फे लेखी म्हणणे दि. २७-०५-२०१६ रोजी व दिनांक ०७-०७-२०१६ रोजी दाखल केले आहे. त्यांचे म्हणणे असे की, तक्रारदारांच्या घरामध्ये दिनांक १९-१०-२०१५ रोजी पहाणी करण्यात आली होती व त्यावेळी स्थळ तपासणी अहवाल तयार करण्यात आला होता. तक्रारदार यांचेवर कलम १२६ प्रमाणे केलेली कारवाई योग्य व कायदेशीर आहे. काही अपरिहार्य अडचणीमुळे तक्रारदार यांना Provisional Assessment Bill देणेस विलंब झाला. महाराष्ट्र शासनाचे दि. १४-१०-१९९८ चे न्याहारी व निवास बाबतचे कोणतेही पत्र आढळून आलेले नाही. तसेच महावितरण कंपनीच्या दरपत्रक आदेशामध्ये अशा न्याहारी व निवाससाठी घरगुती दराने वीज आकारणी करणेबाबत कोणताही उल्लेख आढळून आला नाही.त्यामुळे तक्रारदारावर केलेली कारवाई योग्य असून सदर प्रकरण निर्णय करणेचे या मंचास अधिकार क्षेत्र (Jurisdiction) नाही . तक्रारदाराने विद्युत निरीक्षक यांचेकडे अपिल दाखल करणे आवश्यक होते. वितरण कंपनीचे शेवटी असे कथन आहे की, सदरचे गा-हाणे हे फेटाळणेस पात्र आहे.

४) दि. ०७-०७-२०१६ रोजी प्रस्तुत प्रकरणची मंचासमोर सुनावणी घेणेत आली. त्यावेळी तक्रारदारतर्फे प्रतिनिधी श्री खापरे यांनी सविस्तर युक्तिवाद केला. वि.प.तर्फे श्री राजेंद्र हजारे कार्यकारी अभियंता ग्रामिण विभाग-१ कोल्हापूर यांनी समक्ष निवेदन केले.

श्री खापरे यांनी विद्युत कायदा कलम १२६ आणि मा. विद्युत नियामक आयोगाच्या ऊपरोक्त सन २००५ मधील विनियमातील काही तरतुदींचा उल्लेख करून व आधार घेऊन असे दर्शविण्याचा प्रयत्न केला आहे की, वितरण कंपनीने ऑक्टोबर २०१५ मध्ये केलेली विषयांकीत कारवाई नियमबाह्य व बेकायदेशीर आहे. त्यांचे म्हणणे असे आहे की, या प्रकरणातील सर्व वस्तुस्थितीचा विचार करता विद्युत कायदा कलम १२६ लागू होत नाही. आणि या मंचास निर्णय करणेचा अधिकार आहे. त्यांचे म्हणणे असे की, अशा कारवाईसाठी आवश्यक असलेल्या कायदेशीर तरतुदींचे पालनच केले नाही. त्यांनी सदर कारवाईतील अनेक तथाकथित त्रुटी दाखवणेचा प्रयत्न केला. त्यांनी विद्युत कायदा कलम १०७, १०८ व १८५ यांचाही युक्तिवादात आधार घेतला आहे.

५) या ऊलट , वि.प. तर्फे श्री राजेंद्र हजारे यांनी निवेदन दिले की, तक्रारदार यांनी दि. २१-०५-२०१२ पर्यन्तच्या परवाना वितरण कंपनीकडे दिला होता. त्यांचे म्हणणे असे की, वि.प. यांनी केलेली कारवाई कायद्यातील तरतुदींचे पालन करूनच केली असल्याने तक्रारदार यांनी विद्युत निरीक्षक यांचेकडे अपिल करणे आवश्यक होते. त्यामुळे प्रस्तुत मंचास हे प्रकरण निर्णय करणेचे अधिकार क्षेत्र नाही. त्यांचे शेवटी असे कथन आहे की, सदर गा-हाणे नामंजूर होणेस पात्र आहे.

६) वरील विवेचना वरून या मंचाचे निर्णयासाठी खालील मुद्दे ऊपस्थित होत आहेत.

१) प्रस्तुत प्रकरणाचा निर्णय करण्यासाठी या मंचास अधिकारक्षेत्र आहे का?

उत्तर:- होय

२) वितरण कंपनीने तक्रारदारावर ऑक्टोबर २०१५ मध्ये केलेली वादातील कारवाई कायदेशीर व योग्य आहे काय?

उत्तर:- नाही

३) कोणता अंतिम आदेश?

उत्तर:- शेवटी नमूद केल्याप्रमाणे

कारणमिमांसा

७) या प्रकरणाचा निर्णय करणेसाठी उपलब्ध सर्व कागदपत्रांच्या, कायद्यातील तरतुदींचा व तोंडी युक्तिवादाचा साकल्याने विचार करणेत आला.मौजे आंबा, ता. शाहुवाडी , जि. कोल्हापूर येथील जमिन गट क्र.१५४ यापैकी तक्रारदार यांच्या हिशशाच्या क्षेत्रात त्यांचे ग्रामपंचायत मिळकत क्र.५० चे घर त्यांच्या पत्नीच्या नांवे दाखल असून त्या ठिकाणचे घरगुती विद्युत ग्राहक २६०१९०००२९४४ तक्रारदारच्या नांवे नोंद आहे. तक्रारदार हे शिक्षक म्हणून नोकरी करतात. महाराष्ट्र पर्यटनविकास महामंडळाने तक्रारदार यांच्या पत्नीच्या नांवे वरील घरात पर्यटकांसाठी न्याहारी व निवास (चार खोल्यात आठ बिछाने) या व्यवसायास दि. २१-०५-२०११ ते २०-०५-२०१२ या एक वर्षाचापरवाना दिला होता. याबद्दल वाद नाही. सदर परवान्याची प्रत ऊभय पक्षकारांनी

दाखल केली आहे. तक्रारदार यांनी अशाच दि. १३-११-२०१३ ते १२-११-२०१८ या पाच वर्षांच्या परवान्याची प्रत दाखल करून त्यांची एक प्रत संबंधित वितरण कंपनी कार्यालयात दिलेचे तोंडी कथन केले आहे. ही बाब वि. पं. तर्फे नाकारणेत आली नाही.

८) तसेच ऑक्टोंबर २०१५ पर्यंत वितरण कंपनीने "निवास व न्याहारी" चा व्यवसाय तक्रारदारांच्या ज्या सदर घरात चालू होता त्या ठिकाणी घरगुती दराने विज बिलांची आकारणी केली होती ही बाब नाकारलेली नाही. म्हणजेच सन २०११ ते २०१५ या कालावधीत तक्रारदारास घरगुती दराने वीजेची आकारणी केली जात होती. तक्रारदारांच्या सदर घरात रितसर विद्युत पुरवठा दिलेबद्दल वाद नाही. त्यांच्या वीजेच्या मिटरमध्ये दोष (Faulty) असल्याचे म्हणणे नाही. तक्रारदारांनी वीजेची कोणत्याही काळात चोरी केली असेही वि.प.चे म्हणणे नाही. त्यामुळे तक्रारदार हे वीजेचा अनधिकृत वापर करीत होते. असे म्हणणे स्काराह नाही.

९) वि.प. तर्फे असे निवेदन करण्यात आले की दि. १४-१०-१९९८ चे महाराष्ट्र शासनाचे पत्रावर कोणाचीही स्वाक्षरी नाही आणि महाराष्ट्र शासनाचे असे कोणतेही परिपत्रक इंटरनेटवर व अन्यत्र शोध घेतला असता आढळून आले नाही. दि. १४-१०-१९९८ च्या कथित पत्राची छायांकित प्रत या प्रकरणाचे कागदपत्रांत उपलब्ध आहे. प्रश्न असा निर्माण होतो की, वि.प. यांनी ऑक्टोंबर २०१५ पर्यंत कोणत्या आधारे तक्रारदारांच्या निवास व न्याहारी या व्यवसायाच्या घराची वीज आकारणी घरगुती दराने केली? वि.पं. यांनी दि. १४-१०-१९९८ च्या पत्राच्या आधारे घरगुती दराने वीज आकारणी केली होती हे स्पष्ट दिसून येते. दिनांक १९-१०-२०१५ पूर्वी वि.प. यांनी घरगुती दराने वीज आकारणी करण्याचे कधीही नाकारले नव्हते.

१०) उपलब्ध कागदपत्रांवरून, वितरण कंपनीच्या संबंधित कार्यालयाने तक्रारदार यांचे घरामध्ये कारवाई (विद्युत कायदा कलम १२६ प्रमाणे व विनियम २००५ च्या परिच्छेद २४ प्रमाणे) करताना आवश्यक ती कार्यपध्दती अंमलात आणली नव्हती असे स्पष्ट दिसून येते. त्यावेळी कोणताही पंचनामा करणेत आला नाही. दोन स्वतंत्र पंच, साक्षिदार बोलावले नव्हते. स्थळ तपासणी अहवाल कोणत्या वेळी केला हे समजून येत नाही. त्यावेळी स्वतंत्र पंच घेतले नव्हते. संबंधित अधिका-याने तक्रारदारांचे घरामध्ये दिलेल्या भेटीचा तपशील लॉगबुकमध्ये नोंद केला की नाही हे कळून येत नाही, कारण लॉगबुक अगर त्यातील संबंधित पृष्ठाची छायांकित प्रत वि.प. यांनी दाखल केलेली नाही. स्थळ तपासणी अहवालाची प्रत ग्राहकास दिली किंवा नाही हे निश्चितपणे समजून येत नाही. प्रोव्हीजनल असेसमेंट ऑर्डर तक्रारदार यांना सात दिवसांत न देता चौतीस दिवसांनी दिली होती. कथित दंडाची रक्कम रु. १२,७९०/- तक्रारदारांनी Under protest भरली असल्याचे स्पष्ट आहे. त्यामुळे त्यांना प्रोव्हीजनल असेसमेंट बिल मान्य होते असे म्हणता येत नाही. वर नमूद केलेल्या व अशाच अन्य काही महत्वाच्या त्रुटी कलम १२६ खालील तथाकथित कारवाईत झालेल्या दिसून येतात. या ठिकाणी तक्रारदारांतर्फे मा. विद्युत लोकपाल यांनी मे. गॅलॅक्सी ऑटो एक्सेल प्रा. लि. विरुद्ध म.रा.वि.वि.कं.मर्या (केस क्र.७१/२०१३ निर्णय दि. ०१-१०-२०१३) आणि श्रीमती शकीला सोळंकी विरुद्ध कार्यकारी अभियंता, वितरण कंपनी (केस क्र.०४/२०१४ निर्णय दि. १३-११-२०१४) या निर्णयांचा आधार घेणेत आला आहे.

११) वि.प. वितरण कंपनीवर महाराष्ट्र शासनाचे निर्णय बंधनकारक असतात असे मानणे भाग आहे. यासाठी तक्रारदार यांचे तर्फे विद्युत कायदा कलमे १०८ व १८५ यांचा आधार घेणेत आला आहे. शासनाने "निवास व न्याहारी" पर्यटकांना पुरविण्या-या व्यावसायिकांना घरगुती दराने विद्युत पुरवठा करावा असा निर्देश दिला असल्याचे दिसून येते, त्यामुळे ते निर्देश वि.प.वर बंधनकारक रहातील. दि. १४-१०-१९९८ च्या ऊपरोक्त

महाराष्ट्र शासनाच्या पत्राबाबत वितरण कंपनीने प्रत्यक्ष शासनाकडूनच खुलासा करून घेणे योग्य राहिल. सध्या तरी सदर पत्र बनावट आहे असे म्हणणे योग्य होणार नाही. इंटरनेटवर अगर कार्यालयात मूळ पत्र उपलब्ध झाले नाही. म्हणून ते बनावट आहे असे म्हणता येणार नाही. अंतिमरित्या अशी सवलत शासनाने कधीही जाहिर केली नव्हती असे आढळून आल्यास वितरण कंपनी संबंधीता विरुद्ध योग्य ती कायदेशीर कारवाई करू शकेल.

१२) वरील सर्व विवेचनाचे आधारे या मंचास असे वाटते की, तक्रारदारवर केलेली कलम १२ खालील कारवाई नियमबाह्य असल्याने कलम १२७ खाली अपिल दाखल करण्याची आवश्यकता नव्हती. या मंचाचे असे मत झाले आहे की, या मंचास हे प्रकरण निर्णय करण्याचे अधिकारक्षेत्र आहे.

१३) वरील सविस्तर विवेचनाच्या आधारे खोलील प्रमाणे अंतिम आदेश करणेत येतो:

आदेश

- (१) तक्रारदारांची तक्रार खालील प्रमाणे निवारण करणेत येत आहे.
- (२) ज्या कालावधीसाठी तक्रारदार यांना न्याहारी व निवास असा पर्यटकांच्या सोयीसाठी महाराष्ट्र शासनाकडून/महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाकडून वैध दाखला देणेत आला आहे त्या कालावधीत घरगुती दराने वीज आकारणी करणेत यावी असा वि.पं. यांना आदेश देण्यात येत आहे.
- (३) तक्रारदाराकडून वि.पं. यांनी वसूल केली दंडाची रक्कम रु. १२,७९०/- तक्रारदार यांना, दिनांक १०-१२-२०१५ पासून द.सा.द.शे.सहा (६) या व्याजासह परत करणेत यावी.
- (४) तसेच नोव्हेंबर २०१५ पासून तक्रारदारांकडून घरगुती दरानेच वीज आकारणी करून, जादा वसूल केलेली आकारणीची रक्कम पुढील वीज देयकांमधून समायोजित करावी असाही आदेश वि.प. यांना देण्यात येतो.
- (५) सदर आदेशाची अंमलबजावणी केल्याचे महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (ग्राहक तक्रार निवारण मंच व विद्युत लोकपाल) विनियम २००६ ८.७ नुसार वि.प. यांनी मंचास कळवावे.
- (६) या निर्णयाविरुद्ध तक्रारदार यांना अपील करावयाचे असलेस त्यांना आदेशाच्या तारखेपासून ६० दिवसांचे आंत मा. विद्युत लोकपाल, केशवा. बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स, बांद्रा (पूर्व) मुंबई यांजकडे करता येईल.

एकमताच्या / बहुमताच्या आदेशाची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

(वि. श. गुळवणी)
अध्यक्ष

(पी.व्ही. खपली)
सदस्य सचिव

(श्री पी. एस. बुरांडे)
ग्राहक सदस्य